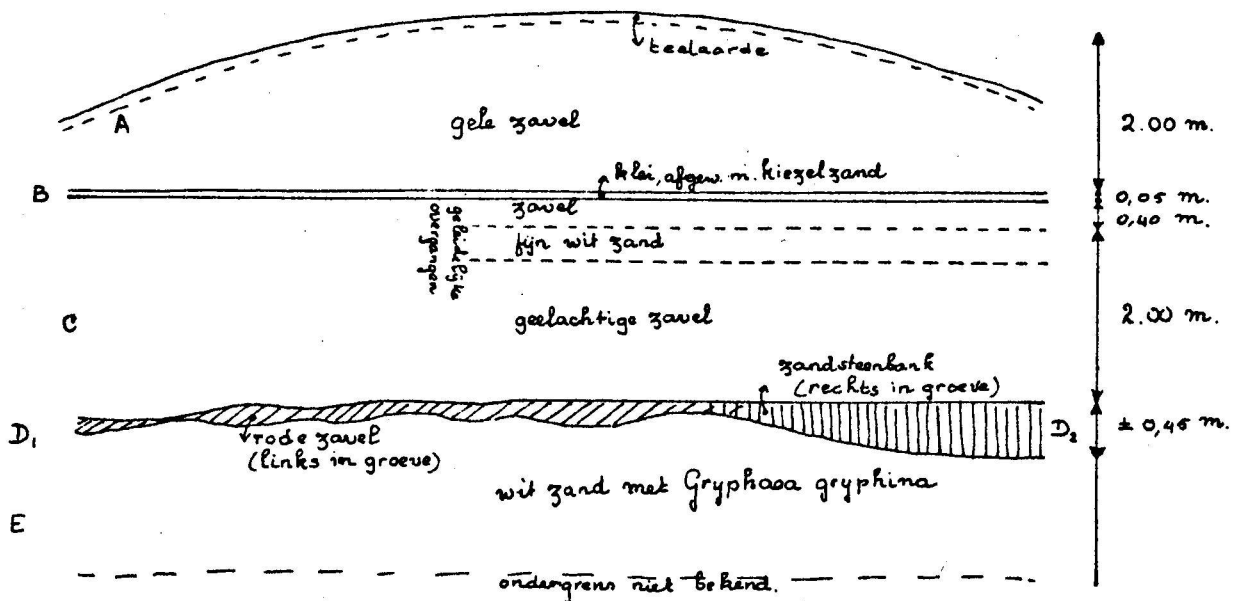

DE EOCENE ONTSLUITING UIT HET LEDIAAN TE MELDERT (BIJ AALST, BELGIE)

door M. Vervoenen, te Aalst.

Ongeveer 1 KM ten oosten van de dorpskerk te Meldert is men in 1964 een heuvel beginnen afgraven. Hierbij is tot 5,50 m diepte gegaan, gezien vanaf de top van de heuvel. Ik zal deze ontsluiting Meldert B noemen. Een oude, kleine put, op 2 KM verder oostwaarts is waarschijnlijk de vindplaats van enkele fossielen die door Dr. Glibert werden opgenomen als zijnde van de "Zanden van Wemmel" (Wemmeliaan); een put welke ik als Meldert A beschouw. Hier werden, oppervlakkig gezien, door mij geen gave kleppen gevonden van *Gryphaea gryphina*, doch sporadisch een fragment van een oud gerold exemplaar. Deze laatste *Ostrea* species wordt daarentegen in Meldert B in massa gevonden, en dit als doublet.

Soortenlijst der Mollusca uit Meldert B.

Pelecypoda - Taxodonta.

1. Nucula lunulata Nyst, 1843
2 kleppen, laag E
2. Nucula laekenensis Vincent, 1925
3 doubletten, laag E
3. Arca spec.
1 binnenafdruk, laag D2
4. Glycymeris (Glycymeris) pulvinata Lamarck, 1805
1 (vershoven) doublet en 1 klep, Laag E
5. ?Limopsis (Pectunculina) auritoides Galeotti, 1837
vermoedelijk 2 binnenafdrukken, laag D2

Pelecypoda - Anisomyaria

1. Musculus (Musculus) seminudus Deshayes, 1830
1 exemplaar, laag D2
2. Musculus (Semimodiola) hastatus Deshayes, 1830
verscheidene, laag D2
3. Chlamys (Aequipecten) plebeia Lamarck
zeer veel, laag E en soms in D2
4. Chlamys (Aequipecten) infumatus (Lamarck)
3 kleppen, laag onbekend (losse vondsten)
5. ? Chlamys (Aequipecten) parisiensis (d'Orbigny)
5 specimen met 26 tot 28 en zelfs 30 ribben, zonder sculptuur,
laag ? (losse vondsten)
6. Amussium (Eburneopecten) corneum Sowerby, 1818
vele kleppen in laag C en D2
7. ? Anomia (Anomia) sublaevigata Orbigny, 1850
3 kleppen (vermoedelijk). Laag ? (waarsch. C)
8. Ostrea (Ostrea) wemmelensis Glibert 1936
tiental linker- en rechterkleppen, laag C
9. Ostrea (Gigantostrea) gigantea Solander 1766
1 zeer juveniele klep, laag ?
10. ? Ostrea (Ostrea) cf dorsata Deshayes
vermoedelijk 1 klep, goed bewaard, laag C.
11. Gryphaea (Pycnodonta) gryphina Deshayes 1832
honderden kleppen en doubletten, in de basis van de kalkzand-
steenbank (laag D2) en de meeste in laag E.

12. Gryphaea (Pycnodonta) gryphina Deshayes, 1832 subspecies

kleine platte schelp met substraatvlak. Komt gewoon onder de andere voor (doch alleen in laag E), maar in veel mindere hoeyeelheid. Zij verschilt teveel van gryphina om dezelfde species te zijn.

Pelecypoda - Eulamellibranchia

1. Cyprina roffiaeni Lefèvre in Nyst 1874

2 binnenafdrukken, laag D2

2. Taras (Phlyctiderma) puncturata Glibert 1936

11 doubletten en 25 kleppen, laag D2

3. Miltha (Pseudomiltha) arenaria Vincent, 1893

vele doubletten (binnenafdrukken) en enkele buitenafdrukken, laag D2

4. Miltha (Pseudomiltha) cf mutabilis Lamarck

3 mooie binnenafdrukken en 1 fragment van een doublet, laag D2

5. Miltha (Cavilucina) elegans Defrance 1823

1 binnenafdruk, laag D2

6. Divaricella spec.

1 klep, laag E

7. Laevicardium (Trachycardium) porulosum var. keeni Glibert 1936

1 afdruk, laag D2

8. Laevicardium spec.

1 doublet, laag D2

9. Nemocardium honi Nyst, 1862

17 exemplaren, laag D2

10. Nemocardium parile Deshayes 1858

zeer veel exemplaren, meestal doubletten, laag D2

11. Pitaria (Calpitaria) wemmelensis Vincent, 1927

1 klep, laag D2

12. Pitaria (Paradione) honi Vincent, 1927

met enige twijfel 2 binnenafdrukken, laag D2

13. ? Pitaria (Paradione) laevigata Lamarck, 1806

vermoedelijk 2 binnenafdrukken, laag D2

14. Pitaria (Paradione) ewulsa Vincent, 1927

2 kleppen, laag D2

15. Pitaria (Paradione) belgica Vincent, 1927

1 klep, laag D2

16. Pitaria spec. (CF Meretrix (Tivelina) tellinaria Lamarck 1806)

2 kleppen, laag D2

17. Indet. (F 277) Cf Psammobia spec.
1 heel ex. en fragmenten, laag D2
18. Tellina (Macaliopsis) rhomboidalis Edwards, 1847
25 exemplaren, waaronder vele doubletten, laag D2
19. Tellina (Tellina) rostralis Lamarck, 1806
2 kleppen, laag D2
20. Tellina (Macaliopsis) speciosa Edwards, 1847
2 kleppen, laag D2
21. Tellina (Macaliopsis) craticula Sowerby 1850
1 binnenafdruk, laag D2
22. Indet. (F127) Cf. Tellina spec.
1 binnenafdruk, laag D2
23. Ensiculus wemmelensis Lefèvre, 1873
1 binnenafdruk, laag D2
24. Aloides (Bicorbula) gallica Lamarck, 1806
2 kleppen, laag D2
25. ? Fistulana cf elongata Deshayes
met enige twijfel een drietal fragmenten der tuben, laag D2
26. Bankia (Bankia) devoluta Vincent 1925
10 tuben, laag D2
27. Thracia sulcata Sowerby 1844
2 doubletten, laag D2
28. Thracia grignonensis Deshayes 1857
17 exemplaren, waarvan 6 doubletten, laag D2
- 29 Clavagella (Stirpulina) coronata Deshayes 1824
10 exemplaren, laag D2
30. Indet. (F207) - 2 binnenafdrukken, laag D2
31. Indet. (F202) - 1 mooie binnenafdruk, laag D2
32. Indet. (F223) - 2 binnenafdrukken, laag D2
33. Indet. (F221) - 1 binnenafdruk, laag D2
34. Indet. (F20) - 2 binnenafdrukken, laag D2
35. Indet. (F151) - 1 mooie afdruk doublet, laag D2
36. Een aantal kleine schelpafdrukken of indrukken, welke zeer moeilijk te determineren blijken, laag D2

Scaphopoda.

1. Dentalium (Antalis) striatum Sowerby, 1814
5 exemplaren, laag D2

2. Dentalium (Fustiaria) fissura Lamarck, 1818

met enige twijfel (door gebrek aan een afbeelding): 9 exemplaren,
niveau is twijfelachtig (C of E)

Gastropoda - Archaeogastropoda.

1. Margarites (Periaulax) trochiformis Deshayes, 1832

2 exemplaren, laag D2

Gastropoda - Mesogastropoda.

1. Turritella cf imbricata

wijd open, losse spiraalwindingen, zeer veel voorkomend, laag D2

2. Turritella cf imbricata

aaneengesloten spiraalwindingen, weinig voorkomend, laag D2

3. Cerithium spec. Cf. (Vulgocerithium) passyi Deshayes 1864

1 mooie afdruk, laag D2

4. Scala (Coroniscala) subcylindrica Nyst, 1843

2 exemplaren, laag. (niet met zekerheid), laag C

5. Xenophora spec.

1 exemplaar, laag D2

6. Terebellum (Terebellum) fusiforme Lamarck 1802

20 herkenbare exemplaren, laag D2

7. Naticidae spec.(F147)

8. idem (F122)

9. idem (F203)

10. idem (F278)

11. idem (F279)

12. idem (F280)

13. idem, onherkenbaar

} 1 of verscheidene exemplaren,
alle uit laag D2

Gastropoda - Stenoglossa

1. Galeodea nodosa (Solander 1766) forma retusa Deshayes 1865

5 exemplaren en 1 groot fragment, laag D2

2. Cyclostoma spec. (Sycum pirus Solander 1766) ?

1 binnenafdruk klein exemplaar, laag D2

3. Clavilites spec. ?juv.

1 exemplaar, laag D2

4. Athleta cithara Lamarck 1822

1 exemplaar, laag D2

5. Athleta spec.

1 exemplaar, laag D2

6. Conus spec. (F108)

2 fragmenten, laag D2

Gastropoda - Pleurocoela

1. Scaphander (Scaphander) conicus Deshayes 1824

zeer vele exemplaren, laag D2

Niet te determineren Gastropoda:

1. F.215 = gelijkend op Marginellidae van het geslacht Runum

1 exemplaar, laag D2

2. F212

3. F121

4. F126

5. F197

6. F211

Cephalopoda - Tetrabranchia

1. Nautilus lamarcki ? Deshayes

4 volledige schalen, plus 10 à 15 grotere fragmenten, laag D2 en tot 10 cm onder de basis van D2, dus in laag C

Cephalopoda - Dibbranchia

1. Belosepia proxima Vincent 1901

3 bovenmandibula, laag C

Zoals men uit de lijst kan opmerken is het determineren van de Gastropoda in versteende toestand, hetzij hun afdruk, maar veel meer hun binnenste afdruk, zeer moeilijk. Daarom wil ik er op wijzen dat er in deze lijst nog een foutenmarge in acht genomen mag worden, en dat er nog steeds wijzigingen kunnen aangebracht worden.

Het determineren was bijzonder moeilijk doordat er geen feitelijke publicatie van het Lediaan bestaat als determineerbasis.

Specifiek eigen Mollusca uit Meldert B, welke niet voorkomen in het Brus-
seliaan, noch in het Wemmeliaan:

- Het massaal optreden van Gryphaea gryphina te beginnen aan de basis van de kalkzandsteenbank (laag D2) en bijzonder in het fijne witte zand van de laag eronder (laag E). Het merendeel zijn doubletten.
- De subspecies (met substraatvlak) van deze Gryphaea gryphina.
- Het veelvuldig optreden van losse kleppen van Chlamys plebeia, te beginnen aan de basis van de kalkzandsteenbank (laag D2) en bijzonder in de

laag eronder (laag E)

- F 202 = een soort boormossel, enigszins gelijkend op de laat-pliocene soort Barnea cylindrica, doch veel meer cilindrisch.
- F 194 = een fragment van een heel groot fossiel, gelijkend op een linksgedraaide gastropode. Het kan ook onmogelijk Nautilus lamarcki ? Deshayes zijn, omdat deze een grote open navelholte heeft en de winding zeer sterk toeneemt, daarbij is deze winding in de beginne in kamers verdeeld, waardoor telkens een dwarse schuiflijn opvalt. F 194 heeft een zeer gladde ronde winding zonder enige siphon-opening.
- De Scala subcylindrica Nyst, welke zeer zeldzaam is in het Wemmeliaan, werden 2 exemplaren gevonden als losse vondst.
- Daarentegen is Nautilus lamarcki ? Deshayes vrij algemeen in de kalkzandsteenbank (laag D2) en tot op ong. 10 cm onder de basis hiervan, in laag C. In deze laatste horizon is de schelp zelf volledig bewaard, alhoewel zij verbrekkt bij aanraken. Hier heb ik kunnen vaststellen dat de binnenzijde van de leefruimte een prachtig paarlemoerglans had. De plooi van de navelopening was (althans bij 1 ex.) oranje-bruin. Op de buitenkant kon ik nog geen kleur vaststellen. De dikte der schelp zelf: de grote leefkamer is te midden slechts 1 mm dik en aan beide kanten naar de navelholte toe wordt de schelp dikker, tot 3 à 4 mm.
- Wat mij is opgevallen, is dat buiten een zeer juveniele klep van Ostrea gigantea nog geen ander spoor is gevonden te Meldert B, te Meldert A echter wel met 1 fragment.

Andere fossielen uit Meldert B.

Haaiantanden - 3 soorten zee-egels en afzonderlijke stekels - koraaltakjes
- 1 fragment van krabschaar - kleine beenderen (vogels ?) - visribben ? -
Nummulithes-soorten - Ditrupa strangulata - poliepkolonies - kalkkokerwormen.

Bibliographie:

- Glibert, M., Monographie de la Faune Malacologique du Bruxellien des Environs de Bruxelles. Mém. Kon. Natuurh. Mus. Belg. 53:1-214, 1933.
- Glibert, M., Faune Malacologique des Sables de Wommel. I. Pélécypodes. Mém. Kon. Natuurh. Mus. Belg. 78:1-241, 1936
- Glibert, M., Faune Malacologique des Sables de Wommel. II. Gastropodes, Scaphopodes, Céphalopodes. Mém. Kon. Natuurh. Mus. Belg. 85: 1-190, 1938.